

Redaktørernes forord

Dette temanummer handler om medier. Det handler om digitale medier, om sociale medier og om personlige medier, men kunne i virkeligheden have handlet om meget andet. Det kunne have handlet om bøger, fjernsyn, radio, aviser, smartphones osv., men det kunne også have handlet om integration, socialisering, arbejdsliv og meget andet. Men det vender vi tilbage til. Først er det på sin plads at præsentere de enkelte bidrag.

I artiklen "Digitale forbindelser og nye fornemmelser: Et etnografisk studie af Facebook" udforsker *Nina Charlotte Schiøtz* og *Sophie Bo Schmidt* de nye sociale bånd, som opstår med unges hverdagsbrug af internettets sociale netværkstjenester, og hvorledes tekno-sociale praksisser viser, at mennesker i stigende grad knyttes til hinanden gennem fornemmelser for hinanden. Der ud over argumenterer forfatterne for, at Aktør-Netværksteorien giver en relevant teoretisk og analytisk ramme, når vi vil forstå menneskers samspil med digitale teknologier.

Jesper Tække og *Michael Paulsen* beskæftiger sig med, hvordan magtrelationer mellem lærere og elever former sig, når de formidles gennem digitale netværksmedier i undervisningen. I artiklen "Digitale medier og magt i undervisningen" præsenterer de et mediesociologisk studie af, hvorledes magtrelationer mellem lærere og elever opstår og opløses med introduktionen af trådløse netværk i samhandlingen i klasseværelset. Artiklen giver et interessant bud på, hvorledes nye magtrelationer emergerer gennem anvendelsen af nye digitale medier og trådløse netværk.

I temanummerets sidste artikel "Hverdagslivets nye medier" diskuterer *Rasmus Helles* hvilke konsekvenser mobiltelefoner, SMS og e-mails har for danskernes hverdagsliv. Med baggrund i bl.a. livsførelsesbegrebet som teoretisk ramme fremanalyserer Helles, hvorledes denne type af personlige medier på forskellig vis integreres i menneskers hverdagsliv og deres interpersonelle kommunikation.

Temanummeret præsenterer også en aktuel kronik om sociologi og sociologer i medierne. Under overskriften "Hjernevask" diskuterer nordmanden *Cathrine Holst*, hvad der skete, da en populærvidenskabelig TVserie med titlen "Hjernevask" på NRK satte lys på, hvorvidt kønsforskelle er naturlige eller socialt konstruerede, og om mænd og kvinders adfærd er bestemt af samfund eller biologi. Diskussionen blev ført på baggrund af udtalelser om

køn fra norske sociologer og kønsforskere samt forskere fra amerikanske top-universiteter, som bedriver biologisk orienteret forskning. TV udsendelserne afstedkom en voldsom debat i både de traditionelle og nye digitale medier i Norge, som ikke blot inkluderede forskere og meningsdannere, men også den norske befolkning, og de norske politikere deltog i den efterfølgende offentlige diskussion. Uden at skulle afsløre plottet i kronikken, så blev sociologien og særligt kønsforskningen stillet i et særdeles dårligt lys, og der blev stillet spørgsmålstejn ved lødigheden af og forklaringskraften ved den samfundsvidenskabelig og humanistiske kønsforskning. Interessant er det dog også, at den norske debat ikke i højere grad har bredt sig til det danske sociologimiljø, da den rejser en række principielle diskussioner af både videnskabelig og formidlingsmæssig karakter.

Temanummeret om medier kommer således vidt omkring både teorier, metoder og fænomener, og det er måske et meget godt udtryk for, hvor mediesociologien er på vej hen. Hvis man altså kan tale om dansk mediesociologi og dermed henvise til en genkendelig størrelse. Det er nemlig karakteristisk for de store sociologiske forskningsmiljøer i Danmark, at medier fylder meget lidt. Medier er ikke lige det, de sociologiske miljøer har valgt som satsningsområde, og der er hverken mange forskere eller forskningsgrupper, som beskæftiger sig sociologisk med medier. Faktisk synes medier at have en meget lille og perifær rolle i sociologien. En rolle der ikke kan siges at korrespondere med fænomenets udbredelse, anvendelse eller indflydelse. Reflekterer man lidt over det, er det faktisk ikke særlig mange sociologiske emner, hvor en medievinkele ikke ville være relevant. Hvilken rolle spiller medierne i vores opfattelse af det sociale og af hinanden? Hvad betyder medierne i vores norm- og værdidannelse? Hvordan bidrager medierne til sociale bånd og sociale konflikter? Ja, kan man overhovedet forstå det sociale uden at forstå mediernes rolle? Det kan man nok. Men mediesociologien kan uden tvivl bidrage til denne forståelse.

Et andet forhold, vi noterer os ved temanummeret om medier, er, at de tre bidrag omhandler fænomener fra vores hverdagsliv, der næsten er så selvfølgelige, at vi næsten ikke ser dem og sjældent forholder os til, at de er medier. De er der bare. Rasmus Helles' artikel ser på mobiltelefonen, som de fleste af os vel nærmest ser som en forlængelse af os selv, og Helles argumenterer da også for at forstå mobiltelefonen som et personligt medie. Mikael Paulsen og Jesper Tække afdækker de magtrelationer, som i sagens natur må opstå, når undervisningen gør brug af digitale netværksmedier, men som alligevel forbliver usynlige i de mange undervisningssituationer i klasselokaler hver dag landet over. Nina Charlotte Schiøtz og Sophie Bo Schmidt beskriver også et fænomen, Facebook, som vi studsede over som mediefænomen for få år siden, men som for mange er gået hen og blevet et trivielt hverdagsfænomen, der i forfatterens optik bidrager med et ekstra socialt lag, hvor man ikke nødvendigvis har andre relationer, men får "fornemmelser" for andre mennesker via

deres opdateringer. Fælles for de tre bidrag er altså, at de stiller skarpt på fænomener, der er så stor en del af vores/manges hverdagsliv, at vi næsten glemmer, de er der. Det gør sociologien måske også? Vi er gode til at beskæftige os med integration, med arbejdsliv, med socialt arbejde og andre væsentlige emner, men medier synes ikke at ligge under for en synderlig stor sociologisk interesse. Af historiske årsager er det stadig i de humanistiske medieforskningsmiljøer i Danmark, at der er størst chance for at finde mediesociologiske analyser. Det er godt, men ikke nødvendigvis nok. Som Anker Brink Lund polemisk og med et smil på læben udtrykte det i en kronik i *Dansk Sociologi* i 2001 (*Dansk Sociologi*, Nr. 2, 2001:79-84) er medierne alt for vigtige til, at vi kan overlade dem fuldstændigt til humanisterne. Det er vel stadig tilfældet.

God læsning!

Rasmus Antoft og Ida Willig